

- впровадити систему «єдиного вікна» при здійсненні різних видів виплат соціальної допомоги та наданні соціальних пільг населенню;
- ліквідувати окремі пільги, шляхом реорганізації пільг та обмеження певного контингенту отримувачів;
- сприяти розвитку добровільного медичного страхування для залучення додаткових джерел фінансування охорони здоров'я;
- здійснити поступовий перехід з бюджетного фінансування закладів культури до її самофінансування та впровадження комерційного розрахунку.

Література:

1. Василик О. Д., Павлюк К. В. Державні фінанси України: підруч. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 608с.
2. Державна служба статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua> (дата зверення: 20.03.2020).
3. Письменний В. В. Місцеві фінанси: навч. посіб. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2012. 200 с.

Маркевич Аліна Владиславівна

студентка 1 курсу ОС «магістр» факультету фінансів та обліку, ТНЕУ
Науковий керівник – д.е.н., професор, Кириленко О.П.

СУТНІСТЬ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ

Бюджетний процес можна назвати універсальним економічним явищем, адже у ньому відображаються всі бюджетні відносини, які впливають на розвиток економіки, соціально-культурну сферу та добробут населення. Саме через бюджетний процес можна заглянути у недалеке майбутнє та спрогнозувати певні тенденції та закономірності соціально-економічного розвитку держави.

На жаль, сьогодні бюджетний процес в Україні занадто заполітизований, що, безумовно, негативно впливає на якісні показники та збалансованість основного фінансового документа країни. Проте саме від реалізації бюджету залежить економічне і соціальне становище в державі. Тому дуже важливо деталізувати бюджетний процес, виокремити

та з'ясувати його сутнісні ознаки, а також конкретизувати зміст і значення базових принципів бюджетного процесу України, як вихідних положень, які враховуються на кожній його стадії.

Зазвичай бюджетний процес трактують як дії органів влади різних рівнів (державної та місцевої), які регулюються нормами бюджетного права, щодо складання, розгляду, затвердження і виконання бюджетів, а також складання, розгляду і затвердження звіту про їх виконання.

Згідно з пунктом 11 частини 1 статті 2 Бюджетного кодексу України [1], бюджетний процес – регламентована нормами права діяльність, пов'язана із складанням, розглядом, затвердженням бюджетів, їх виконанням і контролем за їх виконанням, розглядом звітів про виконання бюджетів, що складають бюджетну систему України.

До основних завдань бюджетного процесу відносять, з одного боку – забезпечення повного та своєчасного надходження до державного бюджету фінансових ресурсів в обсягах, які достатні для реалізації цільових державних програм та пов'язані із розвитком економіки, проведенням її структурної перебудови та розв'язанням соціальних проблем, а з другого – раціонального та цільового використання мобілізованих бюджетних коштів.

У найбільш узагальненому вигляді їх можна сформулювати так:

1) максимальне виявлення фінансових і матеріальних резервів, якими володіє держава, відповідна територія (зведений баланс фінансових ресурсів);

2) визначення доходів бюджету за окремими джерелами формування, загального їх обсягу відповідно до Прогнозу основних макропоказників економічного і соціального розвитку України на плановий рік.

Загалом нормам бюджетного процесу притаманні такі риси: визначення складу учасників бюджетної діяльності; перелік видів необхідних дій та їх обов'язкова послідовність; передбачення організаційної форми кожної дії; визначення обов'язкового порядку прийняття рішень [2, с. 92].

Бюджетним законодавством України визначено чотири стадії бюджетного процесу: 1) складання проектів бюджетів; 2) розгляд проекту та прийняття закону про Державний бюджет України (рішення про місцевий бюджет); 3) виконання бюджету, включаючи внесення змін до

закону про Державний бюджет України (рішення про місцевий бюджет);
4) підготовка та розгляд звіту про виконання бюджету і прийняття рішення щодо нього.

Зокрема, відповідно до законодавства, на усіх стадіях бюджетного процесу здійснюються аудит та оцінка ефективності управління бюджетними коштами, контроль за дотриманням бюджетного законодавства. До учасників бюджетного процесу відносять установи, посадові особи та органи, які наділені правами та обов'язками з управління бюджетними коштами, т. б. бюджетними повноваженнями.

Усі ці зазначені стадії проходять бюджети всіх рівнів, до яких належать державний бюджет і місцеві бюджети. Вони становлять бюджетну систему України. Національний дохід країни, який є джерелом утворення всіх бюджетів, обчислюється, як правило, щорічно, має динамічний характер і залежить від розвитку економіки. Законодавчі та виконавчі органи, які беруть участь у складанні, затвердженні та виконанні бюджетів, щоразу по-новому, здійснюють перегляд стану та розмірів доходів і видатків бюджету. Усі стадії бюджетного процесу чітко регламентовані нормами бюджетного права, що забезпечує чітке планування та додержання бюджетної дисципліни. При цьому порядок зазначених стадій є послідовний та не може бути змінений.

Кожна зі стадій бюджетного процесу має свої особливості та складається з декількох етапів, виконання яких є обов'язковим. На кожній стадії бюджетного процесу вирішуються питання, які не можуть бути розглянуті в інший час, вони обмежуються певними строками та закінчуються певною дією.

Для бюджетного процесу характерні загальні принципи бюджетної діяльності та бюджетної системи України, закріплені в ст. 7 Бюджетного кодексу України, а саме: єдності бюджетної системи України, збалансованості, самостійності, повноти, обґрунтованості, ефективності та результативності, субсидіарності, цільового використання бюджетних коштів, справедливості і неупередженості, публічності та прозорості [1]. Деякі з них у контексті бюджетного процесу мають своє значення, а бюджетному процесу, у свою чергу, притаманні й власні принципи. Дані принципи є гарантією чіткого планування, ефективного використання коштів, дотримання бюджетної дисципліни та здійснення постійного контролю за виконанням бюджетів.

Якщо Україна прагне пришвидшити темпи економічного розвитку та побудувати конкурентоспроможну економіку, то необхідно повною мірою виконувати вимоги діючого законодавства щодо організації бюджетного процесу, в основі якого закладені певні принципи, дотримання яких дає можливість правильно скласти, затвердити і виконати бюджет з досягненням максимальної користі для суспільства.

Література:

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI зі змінами і доповненнями URL: <http://zakon4.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.04.2020).
2. Косенко Л. П. Проблеми фінансового права. Чернівці: Рута, 1996. Вип. 1. С. 91-100.

Мацьопа Григорій Васильович

студент 1 курсу ОС «магістр» факультету фінансів та обліку, ТНЕУ
Науковий керівник – к.е.н., доцент Русін В.М.

МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ДЕФІЦИТУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Дефіцит державного бюджету є складним економічним явищем. В процесі розвитку економічної думки сформулювалися три підходи до трактування його сутності. Перший підхід належить класичній школі політекономії, яка розглядає дефіцит бюджету як негативне явище, якого необхідно уникати або мінімізувати. Другий підхід трактування дефіциту бюджету розроблений АббоюЛернером, який обґрунтував тезис, що дефіцит бюджету є об'єктивним економічним явищем, що виникає при здійсненні державою власних функцій. Третій підхід належить Дж. Кейнсу, який в своїй теорії обґрунтував дефіцит як вагомий інструмент держави для стимулювання сукупного попиту в державі, а пізніше неокейсіанство використовувало дефіцит для урівноваження коливань економічного циклу.

Питання дефіциту державного бюджету в Україні завжди було хронічним. Останній раз профіцитний бюджет було затверджено в 2002 р., а після світової валютної кризи проблема лише загострилася. В Україні, в